

[C. C. Heilesen.]
Rigsdagssamlingen 1907—08 var nedsat om det da foreliggende Forslag til Retspleje-reformen.

Formand og Ordfører for Landstingsudvalget var C. Goos, som det ogsaa allerede er nævnt her, og de Partier, der synes at staa bag ved det foreliggende Lovforslag, vil i hvert Fald ikke modsige mig, naar jeg siger, at C. Goos utvivlsomt var den største Jurist i Danmark siden Ørstedes Dage. For de fleste vil det være en velkendt Sag, med hvilken utrættelig Iver Goos, fra han i sine første Manddomsaaar i 70erne skrev den 2den Proceskommissions berømte Betænkning, og op i sin høje Alderdom trods Konservatisme paa andre Omraader viede sin bedste Kraft til Arbejdet for de Retsplejetanker, om hvis Gennemførelse Juni-Grundloven havde givet Løfte. Uden Tvivl er det Goos, der har formuleret den Bestemmelse, man nu vil ændre.

Da Goos som Ordfører gennemgik Udvalgsbetænkningen i Landstinget, sagde han, som det ogsaa allerede er nævnt her, intet specielt om denne Bestemmelse; men om nogle andre Ændringsforslag om Dommere, som Udvalget stillede umiddelbart i Forbindelse hermed, sagde han — jeg udbeder mig den højtærede Formands Tilladelse til nogle faa Citater:

„Med Hensyn til de særlige Kvalifikationer, der udkræves for at blive Højesterets- og Landsretsdommer, har vi noget udførligere end tidligere præciseret Betingelserne, men i øvrigt i Overensstemmelse med Grundsætningerne i den gældende Ret; det er for saa vidt ikke noget nyt, der behøver at begrundes“.

Paa samme Maade — altsaa som noget, der i og for sig slet ikke var noget nyt, der behøvede at begrundes — betragtede Goos uden Tvivl de nærmere udformede Begrænsninger i Adgangen til Konstitution i Dommerembeder, der den Gang indførtes. Goos har utvivlsomt betragtet disse begrænsende Bestemmelser som saaledes begrundede i de den Gang af alle anerkendte Retsgrundsætninger, at særlig Begrundelse af dem var overflødig.

Det er i denne Forbindelse af Interesse, at det i Professor Holcks „Den danske Statsforvaltningsret“, af hvilken Goos efter Holcks Død var Medudgiver, hedder:

„Navnlig synes det ikke foreneligt med Grundlovens § 73 at bestyre Dommerembeder i længere Tid ved Konstitution“.

De Bestemmelser, hvortil Professor

Holck i den i 1870 udgivne „Danske Statsforvaltningsret“ sigter, naar han siger dette, er Reglerne i den nugældende Grundlovs § 71 om, at Dommere i deres Kald alene har at rette sig efter Loven og ikke kan afsættes uden ved Dom, ej heller forflyttes mod deres Ønske udenfor de Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted, idet disse Regler til Værn om Dommeruafhængigheden jo ikke faar Betydning for konstituerede Dommere, saaledes at man ved at anvende Konstitution i Dommerembeder helt kunde komme bort fra disse Bestemmelser i Grundloven.

De, der har beskæftiget sig med disse Spørgsmaal, ved, hvilken Vægt der allerede paa den grundlovgivende Rigsforsamling blev lagt paa Bestemmelserne til Værn om Dommeruafhængigheden. Det var med Henblik herpaa, Krieger skrev i Grundlovsudvalgets Betænkning til Rigsforsamlingen:

„Naar Dommeren ikke har den rette selvstændige Stilling, hjælper de bedste Regler om Domstolenes Ordning ikke.“

Og hvilken overordentlig Vægt man ogsaa her i Folketinget, da man kæmpede for Grundlovens Retsplejetanker, lagde paa Dommerembedets Uafhængighed, fremgaar bl. a. af nogle Udtalelser, der findes i den første Udvalgsbetænkning om Retsplejereformen efter Systemskiftet, Udvalgsbetænkningen af 14. Maj 1902. Disse Udtalelser blev den Gang fremsat i anden Forbindelse, men deres Grundtanke gælder fuldt ud et Forslag som det her foreliggende. Folketingsudvalget udtalte bl. a.:

„Selv om Dommeren handler uafhængigt af en Regeringsvillie, er det ikke dermed givet, at Befolkningen føler sig overbevist derom, og denne for hele Retstilstanden saa overordentlig vigtige Tillid til Dommerens Uafhængighed af en Regering vil styrkes ved, at han kun har Dommergerningen at udføre. Og maaske ikke mindst gælder det af Hensyn til Dommeren selv.“

og noget senere i samme Udvalgsbetænkning:

„Udvikling i sikker Ledelse, klar Retsopfattelse og overlegen Upartiskhed i Retsanvendelsen vil lettest kunne ventes, naar Dommeren kun virker som Dommer“.

Den Grundtanke, der her er udtrykt, er den samme Tanke, som i en fra et Retsplejesynspunkt fortræffelig Artikel i „Berlingske Tidende“ forleden blev udtrykt saaledes:

„Dommerembedet skal være en